

Nota redakcyjna

Wykaz istotnych zmian w poradniku *Pracownia do pozyskiwania miodu [...]* dokonanych po przeanalizowaniu opinii zebranych w toku pierwszych konsultacji zakończonych 28 lutego 2020 r.

1. Uzupełniono i skorygowano słowniczek – w tym w zakresie definicji miodu, deklaracji zgodności (wcześniej atest), sprzedaży bezpośredniej, któremu nadano numer jako rozdz. II.
2. Wprowadzono liczne poprawki redakcyjne, w tym w oparciu o zgłoszone uwagi oraz sugestie związane z konsultacjami społecznymi i instytucjonalnymi, w tym zwłaszcza usunięto niektóre budzące wątpliwości skróty myślowe. Efektem prac redakcyjnych było też stworzenie rozbudowanego spisu treści, przy jednoczesnym zapewnieniu spójnej numeracji rozdziałów. Takie podejście ma w założeniu ułatwić korzystanie z Poradnika na zasadzie uzupełniania wiedzy w oparciu o aktualne potrzeby.
3. Wprowadzono postulowane, dodatkowe informacje w kontekście opodatkowania sprzedaży podatkiem dochodowym od osób fizycznych w różnych formułach administracyjnych, rejestrowaniu obrotu (w tym na szczególnych zasadach w ramach RHD), dlatego też do procesu opiniowania poradnika włączono m. in. Ministra Finansów. Zagadnienia podatkowe zamieszczamy:
 - rozdział V: komentarze dot. opodatkowania podatkiem dochodowym od osób fizycznych i rejestrowania sprzedaży w poszczególnych formułach administracyjnych – w tym wskazanie kontekstu odnośnie działu specjalnego produkcji rolnej. Informacje zawarto w podrozdziałach dot. „Produkcji podstawowej”, „Sprzedaży bezpośredniej”, „Handlu detalicznego” oraz „Rolniczego handlu detalicznego”,
 - rozdział XVII.3: dokumentacja do celów weryfikacji wielkości sprzedaży (w ww. formułach administracyjnych w kontekście PDoF i VAT).
4. Dołożono starań redakcyjnych, aby osiągnąć równowagę pomiędzy niepowtarzaniem się treści między rozdziałami, a zachowaniem ich autonomii. Biorąc jednak pod uwagę, że w założeniu Poradnik będzie czytany „na wyrywki” w wielu miejscach kluczowe informacje mogą się przeplatać. Mamy nadzieję, że czytelnicy nam wybaczą i zamierzone powtórzenia potraktują jako metodę utrwalania wiedzy.
5. W efekcie wprowadzenia dodatkowych rozdziałów i modyfikacji treści, pojawiła się konieczność uporządkowania kolejności wielu akapitów, usunięcia części powielających się lub zbędnych opisów, jak też wprowadzenia odnośników między rozdziałami.
6. Rozszerzono bibliotekę aktów prawnych, które mają zastosowanie w zakresie poradnika, w tym w szczególności w kontekście śledzenia produktu oraz odpowiedzialności producenta (obecnie rozdz. IV).
7. Pogłębniono zagadnienie orzeczeń do celów sanitarno-epidemiologicznych poświęcając mu rozdz. XIII.1, jak też wprowadzono dokument jako jeden z wymaganych w archiwum zakładowym (w rozdz. XVII).
8. W rozdz. V wyodrębniono oraz uszczegółowiono charakterystyki formuł administracyjnych prowadzenia produkcji i dystrybucji miodu i innych produktów pszczelich. Poradnik uszczegółowiono o dwie formuły administracyjne: „Produkcja podstawowa” (rozdz. V.1) oraz „Handel detaliczny” (V.4). Konsekwencją jest zmiana tytułu poradnika, który w obecnej formie lepiej odzwierciedla jego zakres rzeczowy oraz szereg zmian w rozdziałach odnoszących się do funkcjonowania pasiek pod względem administracyjnym.
9. Poświęcono więcej uwagi dystrybucji produktów pszczelarskich w kontekście systemu HACCP, który ma zastosowanie w niektórych formułach administracyjnych. Podkreślono, że system HACCP dotyczy wyłącznie dystrybucji na rzecz konsumenta w formułach administracyjnych czerpiących wymogi z załącznika II do rozporządzenia (WE) nr 852/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie higieny środków spożywczych (Dz. U. UE. L. z 2004 r. Nr 139, str. 1 z późn. zm.). Ma to wpływ zwłaszcza na opisanie formuły RHD w rozdz. V.4, jak też informacje zamieszczone w rozdz. VI (patrz komentarz w punkcie kolejnym).
10. Zwiększono nacisk na prezentację Wytocznych Komisji Europejskiej odnoszących się do zagadnień poruszanych w Poradniku (poświęcając im rozdział VI.2), w tym zwłaszcza zawierających klarowną interpretację dot. produktów pszczelich na etapie „Produkcji podstawowej” oraz etapu po „Produkcji podstawowej”, co ma istotne znaczenie dla prezentowanego w Poradniku stanowiska odnośnie

budzącego wątpliwości zakresu stosowania załącznika I lub załącznika II rozporządzenia (WE) nr 852/2004 w formule administracyjnej RHD.

11. Zapisy z Wytycznych Komisji Europejskiej, o których mowa w poprzednim punkcie mają istotne znaczenie zwłaszcza w kontekście „Rolniczego handlu detalicznego”. Z uwagi na to w poradniku wprowadzono modyfikacje, aby zgodnie z wykładnią europejską doprecyzować, że w ramach RHD:
 - pozyskiwanie/wirowanie/pakowanie miodu stanowi etap osobnej i samodzielnej formuły produkcyjnej „Produkcji podstawowej” (opisanej w rozdz. V.1),
 - na każdym etapie po „Produkcji podstawowej” ma zastosowanie załącznik II do tegoż rozporządzenia, a w konsekwencji etapu dystrybucji (i tylko tego etapu) dotyczy wymóg opracowania, wykonania i utrzymania stałej procedury lub procedur na podstawie zasad HACCP, wynikających z art. 5 ust. 1 rozp. 852/2004 oraz na tym etapie mają zastosowanie wszystkie rozdziały załącznika II do rozp. 852/2004.
12. W konsekwencji analizy prawnej związanej z rozpatrywaniem uwag, w poradniku rozszerzono opisy formuł administracyjnych wprowadzania żywności do obrotu, aby obszar „Produkcji podstawowej” wyraźnie i fizycznie oddzielić od etapu po „Produkcji podstawowej”. W efekcie poradnik uzupełniono również o dwie dodatkowe wizualizacje obiektów związanych z wprowadzaniem żywności do obrotu (projektowane, aby były przede wszystkim zgodne z przepisami załącznika II do rozp. 852/2004). Jest to przykład 5: „pomieszczenie dystrybucyjne” oraz przykład 6 „ruchomy punkt sprzedaży miodu”.
13. We fragmentach Poradnika odnoszących się do „Sprzedaży bezpośredniej” (zwłaszcza rozdz. V.2) zastosowano szereg poprawek redakcyjnych, podkreślając, że formuła ta nie podlega pod przepisy rozp. 852/2004 (mimo, że w Poradniku proponujemy tożsame rozwiązania techniczne oraz procedury GMP/GHP odnośnie pomieszczeń produkcyjnych opartych o wymogi załącznika I do rozp. 852/2004).
14. Biorąc pod uwagę zgłoszoną opinię nt. stosowania w niektórych formułach administracyjnych systemu HACCP oraz w niektórych przypadkach wszystkich rozdziałów z załącznika II do rozp. 852/2004, w świetle przeprowadzonej analizy prawnej, podjęto następujące kroki:
 - sporządzono i zamieszczono kompletną analizę ryzyka na etapie „po produkcji podstawowej” zgodnie z art. 5 ust. 1 rozp. 852/2004, aby pszczelarze korzystający z poradnika co do zasady nie musieli realizować jej we własnym zakresie,
 - w rozdziale VII.3 wskazano zakres możliwych do zastosowania zasad elastyczności do załącznika II rozp. 852/2004 (w tych formułach/ etapach po „Produkcji podstawowej”, gdzie ma to zastosowanie).
15. Wyraźniej podkreślono, że kuchnia domowa jest niezalecanym (choć dopuszczalnym) miejscem wirowania i rozlewania miodu.
16. Przeprowadzono dodatkowe konsultacje celem uwarunkowań prawnych ponownego wykorzystywania słoików szklanych przy zastosowaniu odpowiednich procedur higienicznych – pod warunkiem stosowania wyłącznie nowych zakrętek. W efekcie tych analiz, przy braku stwierdzonych przeciwwskazań w tym zakresie, wprowadzono niewielkie tylko poprawki redakcyjne odnośnie procedury wyparzania, podkreślając wymóg stosowania wyłącznie nowych zakrętek do słoików. Zweryfikowano też, że w poradnikach z innych krajów (Wielka Brytania¹) również istnieje możliwość stosowania tego typu rozwiązań (po umyciu w zmywarce lub ręcznie i podgrzewanie w piekarniku w temp. 90°C).
17. Wprowadzono rozliczne wyjaśnienia odnośnie dopuszczalności stosowania niektórych materiałów do wykorzystania w wykańczaniu i wyposażaniu pracowni do pozyskiwania miodu. Podkreślono, że np. stosowanie drewna jest niezalecane, ale jednakowoż w określonych zastosowaniach, przy odpowiednim zaimpregnowaniu, dopuszczalne z uwagi na zasady elastyczności przewidziane zwłaszcza dla przedsiębiorstw o małej zdolności produkcyjnej, jak też mając na względzie specyfikę produktu.
18. Podkreślono i wyraźniej opisano zasady związane z prowizorycznym wyprowadzaniem ścieków poza pracownię do pozyskiwania miodu w rozwiązaniach prowizorycznych.
19. Doprecyzowano niektóre dobre praktyki produkcyjne i inne treści dostosowując je do realnych warunków prowadzenia produkcji/ dystrybucji – w tym zwłaszcza wskazano na możliwość warunkowego opuszczania pomieszczenia do pozyskiwania miodu bez ciągłego przebiegania się (co jest w opinii pszczelarzy nierealne w warunkach „Produkcji podstawowej”). Stosowne zapisy pojawiły się w rozdz. VII.3, IX.1 oraz XIII.3.
20. Wprowadzono rozdz. X.2 odnośnie zasad, skutecznych metod i częstotliwości stosowania mycia i dezynfekcji – w tym posiłkując się specjalnie wydaną opinią Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi w

¹ Food hygiene requirements for honey producers, Public Protection Department Bridgton County Borough Council, 2015

przedmiotowym zakresie. Ponadto bazując w oparciu rozwiązania z innych krajów (Wielka Brytania²) wprowadzono dwustopniową zasadę mycia i dezynfekcji. Stosowne zapisy odnośnie częstotliwości i zakresu dezynfekcji pojawiły się w rozdz. X.1, X.3 oraz różnych miejscach odnoszących się do tego zakresu tematycznego.

21. Wprowadzono postulowane, nieplanowane wcześniej wskazówki dla pszczelarzy odnośnie prowadzenia pasieki na etapie pracy z pszczołami (w tym zwłaszcza odnośnie stosowania leków i preparatów, podstawowych zasad gospodarki pasiecznej i zarządzaniem jakością żywności w fazie hodowlanej (organizując je w rozdz. III).
22. W ramach rozdz. III zwiększono zakres opisu specyfiki mikrobiologicznej i chemicznej miodu, którą uzgodniono roboczo z czołowymi przedstawicielami środowiska naukowego w przedmiotowym zakresie. Specyfika ta daje podstawy naukowe do wdrożenia daleko nieraz idących ułatwień zwłaszcza na rzecz producentów o małej zdolności produkcyjnej.
23. Wprowadzono rozdział III.1 na temat zagrożeń mikrobiologicznych przy produkcji miodu (nt. *Clostridium botulinum*).
24. Istotnie rozwinięto rozdział XII poświęcony zaopatrzeniu w wodę. Zwłaszcza pojawiła się w nim wymagana „analiza ryzyka” w zakresie zaopatrzenia w wodę z sieci wodociągowej na etapie posesji pszczelarza, z której wynika możliwość zastosowania liberalnego podejścia w zakresie częstotliwości badań wody, których koszty muszą pokrywać pszczelarze. Analiza ryzyka została sporządzona w uzgodnieniu z wybitnymi naukowcami państwowych uczelni wyższych i docelowo (po zatwierdzeniu przez właściwe organy administracji) ma ona zastępować indywidualną dokumentację w poszczególnych pasiekach spełniających kryteria grupy docelowej poradnika (w ramach wprowadzonego pojęcia standardowego modelu produkcyjnego). Rozdział o wodzie uzupełniono i poprawiono również w zakresie stosowania procedur związanych z wodą, w tym odnośnie rozwiązań tymczasowych i płukania instalacji.
25. W załącznikach poradnika zamieszczono cały rozdział „Wymagania dotyczące wody i lodu” z poradnika „Sprzedaż bezpośrednia produktów pochodzenia zwierzęcego – wymagania z zakresu bezpieczeństwa żywności” opracowanego we współpracy Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi z Głównym Inspektorem Sanitarnym. To właśnie w tym opracowaniu znalazł się zapis, że potwierdzeniem, że woda wykorzystywana do produkcji żywności spełnia wymagania jakościowe są wyniki badań [„własnych”] wykonywane okresowo, zgodnie z przyjętymi na podstawie oceny ryzyka zakresem i częstotliwością, uzgodnionymi z właściwymi organami Państwowej Inspekcji Sanitarnej.
26. Zgodnie ze zgłaszanym zapotrzebowaniem Poradnik został wzbogacony o rozdz. XVIII, w którym zawarliśmy użyteczne, aczkolwiek niezwiązane bezpośrednio z higieną produkcji informacje odnośnie etykietowania. Elementem rozdziału jest również wzór prawidłowej etykiety z komentarzem odnośnie korelacji między wymogiem wpisywania numeru partii produkcyjnej oraz dokładnością podania daty minimalnej przydatności do spożycia.
27. Jako załączniki do Poradnika wprowadzono wzory przykładowo wypełnionych wniosków związanych z uzyskaniem rejestracji (ew. uzyskaniem rejestracji i zatwierdzenia) zakładu we właściwym organie nadzoru. Jest to wyrazem postulowanej potrzeby stworzenia praktycznej „mapy drogowej” dojścia do określonych efektów administracyjnych.
28. W roboczym ustaleniu z MRiRW dokonano analizy kontekstu administracyjnego prowadzenia „Produkcji podstawowej” w ramach pasieki, jako działalności nadzorowanej. Konstatacją jest brak dodatkowych czynności dla pszczelarza, który prawidłowo dopełnił obowiązku rejestracji hodowli pszczół z zamiarem sprzedaży pszczół oraz produktów pszczelich (z ustawy tzw. „zakaźnej”), co oznacza, że jeśli pszczelarz faktycznie stosuje wymogi zał. I do rozp. 852/2004, może bez dalszych procedur administracyjnych prowadzić „Produkcję podstawową”. Ustalenie to miało niebagatelne znaczenie dla całościowego ujęcia zagadnienia wymogów higienicznych produkcji pasiecznej, czego wyrazem są rozliczne poprawki redakcyjne w całym poradniku – a zwłaszcza w rozdz. V.1 oraz XVII.1 (jak też wspomniane dodatkowe wizualizacje oraz tytuł poradnika!). W efekcie uzupełniono również wykaz istotnych w kontekście poradnika krajowych przepisów w rozdz. IV.2.
29. W rozdziale V wprowadzono zestawienie możliwych kontekstów dystrybucyjnych, aby ułatwić pszczelarzom odnalezienie optymalnej lub optymalnych formuł administracyjnych. Celem zwiększenia precyzji przyjęto formę prezentacji nazw poszczególnych formuł administracyjnych w cudzysłowie i z wielkiej litery, aby podkreślić konotację z konkretną formułą opisaną w ramach rozdziału V.1-V.4.

² tamże

30. Wprowadzono również rozdział XVII poświęcony niezbędnej dokumentacji wymaganej przy produkcji miodu. Rozdział ten jest podsumowaniem praktycznym prezentowania spełniania wymogów administracyjno-formalnych opisanych w całym Poradniku, a które obowiązują pszczelarza przy wprowadzaniu żywności do obrotu. Zgodnie z wiedzą autorów w rozdziale tym wypunktowano wszelkie, wynikające z określonych przepisów prawa dokumenty, zapisy, zaświadczenia, oświadczenia, deklaracje zgodności, wyniki badań etc., które pszczelarz winien gromadzić. Stworzenie zamkniętego, rozsądnego w zakresie rodzaju i objętości wykazu dokumentacji stwarza stabilne warunki do rozwijania pasiek i potencjalnie zapobiega zaskakiwaniu producentów wymogami formalnymi.
31. Należy podkreślić, że zagadnienie opisane w powyższym punkcie skorelowano z rozdz. VI.2 (prezentacja wytycznych KE do 852/2004). Znaleźliśmy w nich uzasadnienie np. możliwości uwzględnienia wielu dokumentów w poradniku, w zakresie, dotyczącym standardowego modelu produkcji i dystrybucji – co w większości przypadków odciąża zakres dokumentacji indywidualnej. Wymagało to doprecyzowania modelu standardowego, czego dokonano w rozdz. I i bardziej szczegółowo w rozdz. VI.4). Aby jeszcze bardziej powiązać dokumenty i procedury zapisane w Poradniku z możliwością ich bezpośredniego stosowania w pasiece, na stronach tytułowych uwzględniono specjalne oświadczenie. Zgodnie z nim pszczelarz zobowiązany jest porównać charakter swojej działalności ze standardowym modelem produkcyjnym i odnieść się do zakresu Poradnika, który chce wykorzystywać do deklarowania spełniania określonych tu wymogów formalnych (ew. wypracować dodatkowe lub alternatywne dokumenty indywidualne jeśli zajdzie taka potrzeba).
32. W związku z postulowanym przez pszczelarzy aspektem wprowadzenia do poradnika „mapy drogowej” związanej z uruchomieniem i prowadzeniem produkcji miodu przygotowano dobrowolną listę samokontroli, która ma zachęcać do cyklicznego wertowania poradnika i ewentualnego uzupełniania stwierdzonych braków (czy to natury strukturalno-organizacyjnej, czy też biurokratycznej).
33. Prosimy mieć na względzie, że po domknięciu procesu uzgodnieniowego, Poradnik zostanie poddany korekcie językowej oraz profesjonalnemu składowi (a w dalszej kolejności – mamy nadzieję na jego wydanie w druku), dlatego też prosimy o wyrozumiałość w przypadku znalezienia literówek i lapsusów językowych.